UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM

Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Periodicals Collection

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and intellectual property rights associated with the materials in its collection. According to the Library's knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work--or if you know who does--please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

Also available via libraria.ua.

Прекуп

В І С Т Н И К

Українського Центрального Допомогового Обєднання в Австрії

Ч. 1/7/ Інсбрук, 1. лютня 1947. Рік II

Відвідини Президента ОУАДК в Австрії.

Українські скиталиці в Австрії не мали якось дотепер нагоди навязати безпосередній контакт з відповідальними керівниками наших заокеанських допомогових організацій.

Відвідини о.Др. Кулніра, весною і п.Др. Галана літом минулого року охоплювали інші терени і мали інші цілі й завдання і тому вістка, що Президент ОУАДК таки приїздить до Австрії зелектризувала з кінцем грудня м.р. всю українську скитальську громаду.

Др. Галан приїхав дня 19 грудня зі Швайцарії до Форарльбергу і, задержавшись один день у Фельдкірху, прибув дня 21.12 до Інсбрука де зараз того самого дня взяв участь у засіданні Президії УЦДОА, на якому в його приявності обговорено цілість допомогових та переселенчих проблем української еміграції в Австрії. На тому ж засіданні він поінформував Президію УЦДОА про висліди його старань перед французьким урядом в Парижі в справі переселення українських скитальців з Австрії на роботу до Франції, та про можливості одержання там праці. Кромі цього обговорено основно справу харчевої допомоги для української еміграції в Австрії, а винесені в тій справі постанови, закомуніковано ОУАДК у Філядельфії і Українському Канадійському Допомоговому Фондові у Вінніпегу окремим письмом з дня 24.12.46 в якому зясовано спосіб та форму такої допомоги та засади, на основі яких та допомога має бути в Австрії розділювана. Засідання продовжувано ще й 22. грудня при співучасті керівних органів обласного " Обєднання Українців в Тиролі" і тоді теж устійнено такий плян розїздів по різних краях і зонах Австрії:

23 грудня	візита у французьких окупаційних властей, УНРРА і МЧХ в Інсбруці
24 "	відвідини табору Лявдек
25 "	" " Куфштайн
26 "	дорога до Зальцбурга
27 "	відвідини у властей і конференція з українськими громадськими чинниками в Зальцбургу
28 "	відвідини у властей і конференція в Лінцу

30. грудня	дорога до Грацу
31 "	візити у властей і конференція в Грацу
1 січня 47	відвідини табору Юденбург / Каринтія/
2 "	" " Ст. Мартін "
3 "	візити у властей в Клагенфурті
4 "	дорога до Зальцбурга
5 - 8	відвідини таборів і конференції у Зальцбургу
9 "	дорога до Відня
10 - 12	візити у аліянтських та австрійських властей та конференція з українськими церковними та громадськими діячами у Відні.

З різних технічних причин наведений вище плян не міг бути повністю реалізований, зокрема, коли йде про відвідини в англійській окупаційній зоні / Стирія і Каринтія/.

Згідно пляну відбув Др. Галан в товаристві голови УЦДОА і членів Президії обласного " Обєднання" в дні 23 грудня в Інсбруці конференції у французької окупаційної влади - відділ для справ ДП. у французькому консуляті, Міжнародньому Червоному Хресті - відділ в Інсбруці, Дирекції УНРРА на область Тироль і в Міждержавному Комітеті для втікачів, у всіх тих конференціях порушено життєві справи української еміграції.

Пополудні того ж дня відбулась конференція з Виділом Братства св. Андрія в Інсбруці та стріча з ширшим загалом українських скитальців, на яких взяло участь понад сто скитальців. На тих сходинах поінформував Др. Галан громадян про правне становище українських скитальців в Австрії та евентуальні вигляди на їх переселення з Австрії.

Дня 24. грудня відвідав Др. Галан табор у Ляндеку, де відбув конференцію з директором табору, Президією і Виділом місцевого осередка " ОУ" та ширшу нараду, в якій взяли участь майже всі дорослі мешканці табору, які вислухали доповіді Др. Галана і опісля в дискусії ставили запити на які др. Галан відповідав.

Згідно з пляном відвідав Др. Галан в дні 25 грудня в товаристві голови УЦДОА, голови обласного Обєднання та референта суспільної опіки УЦДОА табор в Куфштайні, до якого в половині грудня м.р. переїхала майже ціла група українців з табору в Берглю, наслідком чого українська група в цьому таборі є тепер найчисленніша. Також і в цьому таборі відбулись конференції з проводом осередка ОУ і з директором табору та ширші сходини, в яких взяли участь всі укра- [illegible] - мешканці [illegible]

В дні 26 грудня по дорозі до Зальцбурга відвідав др. Галан у Цель ам Зее б. голову Наукового Товариства ім. Г. Шевченка у Львові, та голову Братства св. Андрія на область Зальцбург, а в дні 27. грудня - згідно пляну - відвідав др. Галан табори у Зальцбургу і поодинокі таборові інституції, школи, курси, заведення.

В Зальцбургу відбув теж конференції з директорами УНРРА тих таборів та наради із членами Управи і Ради обласного комітету на край Зальцбург, на яких інформував приявних подібно, як в таборах Ляндек і Куфштайн.

Дня 28 грудня прибув Др. Галан до Лінцу, де відбув конференцію з шефом уряду для справ ДП на терені Горішньої Австрії та з присутніми у Лінцу членами обласної Ради Українського допомогового Комітету на Горішню Австрію.

З Лінцу мусів Др. Галан - з порушенням пляну - виїхати дня 29 грудня до Відня, де побув до дня 2 січня 1947 включно, відбуваючи конференції з керівником централі " ЦЕР ", з шефом відділу для справ ДП. американського командування, з керівником Міждержавного Комітету для втікачів та заступником шефа місії УНРРА на Австрію у різних справах, якими боліє і хвилюється українська еміграція в Австрії. Дня 31 грудня відбулись сходини з представниками українських скитальців у Відні, на яких приявні інформували Др. Галана про умовини життя скитальців у Відні, а Др. Галан знову інформував їх про правне положення і еміграційні можливості.

Дня 22 січня ц.р. виїхав др. Галан на кількадневний побут до Праги, а вернувши з відтак в дні 7 січня ц.р., викликаний телеграмою УЦД Бюра в Лондоні, виїхав дня 8/I до Франкфурту н/ М. , не вспівши вже відбути дальших поїздок по Стирії і Каринтії та полагодити деяких інших справ у Відні і Зальцбургу.

ЕМІГРАЦІЙНІ СПРАВИ.

І-й Зїзд представників українських організацій в Німеччині в справах переселення.

В днях 4 - 5 жовтня м.р. відбувся в Німеччині в таборі Пляйсгайм І Український Переселенчий Зїзд скликаний Центральним Представництвом Української Еміграції / ЦПУЕ/ з представників областий, повітових і таборових переселенчих комісій усіх трьох західних окупаційних зон Німеччини. Зїзд цей вирішив переорганізувати існуючу дотепер при ЦУПЕ Центральну Переселенчу Комісію в автономну Головну Українську Переселенчу Раду" / ГУПР/ що діятиме при ЦПУЕ за власним статутом, зі своїм власним виконним органом "Центральною Переселенчою Управою" та на власних грошових засобах, зібраних до " переселенчого фонду".

Рівночасно Зїзд ухвалив ряд резолюцій, як в справах організації переселення, так і в справі статуту Гол. Укр. Переселенчої Ради, в яких - між іншими - / пнкт. 3 резолюцій/" потверджується основні засади переселення, приняті досі Переселенчою Комісією при ЦУПЕ в її роботі, а саме:

а/ переселення в основному повинно бути масовим до окремих країн і скероване по змозі до меншого числа їх,

б/ переселення повинно бути до тих країн, в яких забезпечуться сприятливі для українців кліматичні, господарські і суспільні умовини, та по змозі за попередніми організованими угодами з дотичними урядовими та іншими місцевими чинниками,

в/ масове переселення повинно скеровуватись в основному до позаевропейських країн

г/ поселення емігрантів на місцях повинно відбуватись компактними масами переважно у формі великих сільсько - господарських громад, оселених на вільних землях,

д/ кожна поселенча громада повинна комплектуватися з різних суспільних елементів, , так щоби вони творили для себе повну організовану і самовистарчальну господарсько - суспільну цілість з забезпеченням для громадян свойого власного церковного й національно - культурного життя,

е/ поселенчі громади повинні організуватися і підготовлятися перед виїздом на базі існуючих емігрантських таборів і територіяльних скупчень українських емігрантів, створюючи при тому в них окремі віроісповідні парафії та зберігаючи існуючі спільні культурні та громадянські заклади. У всіх випадках

узгляднювати власне бажання емігрантів гуртуватися поміж собою"

В пункті 6 резолюцій " Зїзд уважає, що головною перешкодою до здійснення переселення українських емігрантів є незясоване правне становище їх і тому доручає старому складові Переселенчої Комісії при ЦУПЕ, терміново скласти в імені Зїзду короткий аргументований мемо - рандум до Організації Обєднаних Держав, урядів держав, що здійснюють окупаційну владу та інших чинників від яких це залежить, в справі унормування правного положення українських емігрантів і просити ЦУПЕ передати той меморандум в імені Зїзду згаданим чинникам. Одночасно Зїзд звертається з проханням до представництва українських Церков на еміг - рації вислати меморандум до урядів християнських держав та відповід - них християнських чинників з проханням заінтересуватися нашим тяжким положенням і допомогти нам в унормованні правного становища і пере - веденні акції переселення."

В пунктах 7 і 8/ резолюцій вирішено створення спеціяльного переселенчого фонду як також міжнародного переселенчого банку для фінансування переселення та доручено ГУПраді подбати про те, щоб забезпечити збереження валютових та інших цінностей, що їх мають українські емігранти, при переїзді до інших країн, щоб ті цінності могли стати їм за власну фінансову базу для господарської розбудови на місцях нового оселення.

В пунктах 9 і 10/ резолюцій Зїзд доручає Головній Українській Переселенчій Раді тримати як найтісніший контакт в справах переселення з загалом української еміграції та інформувати його, - вітає випуск Переселенчою Комісією журналу " Переселенець " і закликає ціле українське громадянство допомогти працям Переселенчої Ради інформаціями, літературою і фаховою працею в справах поселення.

У виконанні постанов Зїзду в справі статуту ГУПради опрацьовано проект такого статуту і скликано на день 2 листопада до Мюнхену перший пленум ГУПради, на якому принято статут, обрано Президію Ради та згідно з принятими резолюціями і постановами статуту - ухвалено висоту річної вкладки до " Переселенчого Фонду".

Ухвалений на пленумі статут затвердила в дні 19.11. Президія ЦУПЕ і він став підставою до розгорнення посиленої діяльности в справах переселення.

А Р Г Е Н Т И Н А

В звязку з останніми вістками про виїзд до Европи спеціяльної комісії, яка з рамени аргентинського правління мала б занятись реалізацією широко подуманої іміграції до цеї країни, не від речі буде познайомитись ближче з тією другою по величині / після Бразилії/ державою Південної Америки.

Положена у південно - східній частині південно - американського континенту займає простір 2,797.113 км^2 / приблизно 1/6 континенту/, з населенням / у 1940 р./ 13,3 міліонів / пересічно 4,7 мешканців на 1 км^2/. Переважна часть Аргентини є низиною, або низькою височиною, а лишень на заході обіймає країна східну частину гір Андів. Ідучи від півночі на південь стрічаємо такі природні полоси: 1/тако/chaco/ парковий степ з гарячим підсонням, 2/ урожайні степи, звані пампасами, з поміркованим підсонням / літо 22 - 26°, зима 7 - 10°/ і 3/ Патагонія - країна з холодним літом / 9 - 10°/ і гострою, холодною зимою / 1 - 2°/ та малими атмосферичними опадами. Найбільше значіння має відносно найгустіше заселена країна пампасів, одна з найважніших рільничих, а особливо годівельних країн світу. " Пампа " це рівнина великих розмірів без каміння і без лісів, з дуже гарною схожою на наш чорнозем землею, яку можна використовувати навіть без удобрення. Управляється там пшеницю, кукурудзу, льон і випасається міліонові стада рогатої худоби, овець, коней, тощо, бо скрізь є трави для випасу худоби, а зима настільки лагідна, що худоба навіть через цілу зиму може лишатись на полі. Помимо цих, просто ідеальних, природних умовин, хліборобство стоїть на не дуже високому поземі, а це з уваги на панівну суспільно - господарську структуру. Земля належить головно великим землевласникам, які займаються переважно годівлею худоби і тому затруднюють дуже мало людей і залишають великі простори урожайної землі без управи, під пасовиськами. Управу ріллі ведеться переважно системою аренди, бо великі землевласники землі не парцелюють і не продають, а хліборобство провадять тільки часово, як підготову землі до засіву люцерни, тобто поліпшення пасовиськ. В звязку з тим в деяких провінціях Аргентини бракує просто осілого селянства на власній землі / ок. 80 % арендують землю, а тільки 20 % управляють свою власну/, через те й інтерес до сільського господарства невеликий.

Окрім незвичайно корисних умовин для сільського господарства диспонує Аргентинська Республика також поважними покладами корисних копалин, головно в горах / Анди/, де вистріт[illegible]

срібла, міді, цинку, мангану, сірки і земних оліїв. Злоха ці є слабо експлуатовані і становлять в більшості лиш потенціяльне багацтво країни.

Підсоння Аргентини належить до поміркованої субтропічної кліматичної полоси, і має континентальний характер, тобто досить гаряче літо і холодну зиму, яка чим далі на південь, тим холодніша.

З первісних мешканців Аргентини, індіян, залишилось не більше, чим 100.000 ; місце їх заняли колоністи і емігранти з Европи, спершу головно еспанці, а далі італійці, французи, німці, англійці, українці і інші. За останніх 70 років виемігрувало до Аргентини ок. 5 міліонів людей, які в скорому часі одержали аргентинське підданство і не ражуються вже чужинцями; діти емігрантів, навіть чужинців, народжені в Аргентині, ражуються / подібно як в США/ за краєвим законом аргентинцями.

Помимо виразно сільської структури країни переважає міське населення, при чому столиця Буенос - Айрес, типове космополітичне місто, виказує 2,290.000 населення. Міста побудовані в американському стилю / хмародери/, а сіл в нашому розумінні немає, тому що навіть у найменших селах доми побудовані за міським зразком.

Стан освіти населення невисокий, помимо існуючих законів про обовязкове відвідування початкової школи, так що приблизно 1/3 людности зовсім неписьменна. В кожній провінції находиться принаймнее одна середна школа, семінарії для учителів та фахові школи / купецькі, ремісничі, гірничі, хліборобські, морські іінші/, а у чотирьох більших містах / Буенос Айрес, Ля- Плята, Кордова, Тукуман/ існують університети.

Аргентину відкрили у 1508 р. еспанці, тому вона була довгі віки еспанською колонією. Дотно у 1816 р. Аргентина проголосила свою самостійність, але задержала свою духову спорідненість з Еспанією, яку признає ще й сьогодні. Згідно з конституційним законом, Аргентина є союзною республікою в склад якої входять: 14 провінцій, 10 територій і 1 столиця Буенос Айрес. Президента вибирають на 6 років виборці, визначені провінціями; йому окрім виконної влади, прислугує право спротиву / " вета "/ проти законів ухвалених конгресом. Законодатна влада спочиває в руках конгресу, що складається з 2-х палат: палати послів / камара ді Діпутадос/ зі 158 членів, та сенату із 30 членів / по двох на кожну провінцію і столицю/. Що два роки відновлюється половину послів, а що три роки третину сенаторів. Урядовою мовою в Аргентині є мова еспанська. Грошеву одиницю становить песо / золотий і паперовий, рівний 0,44 золотого/, що поділяється на 100 сентаво; золотий песо рівний [illegible] доларам

Українська еміграція до Аргентини почалася ок. 1900 року. Першими українськими поселенцями були селяни з Галичини з товмацького повіту, які осіли в провінції Місіонес, що межує з бразилійською Параною. Незабаром повстав цілий ряд українських колоній галичан і холмщаків, яких осередком стало місто Апостолес. Крім цього появились тут українські емігранти вже як робітники у двох більших осередках: Буенос Айрес та Берісо. До першої світової війни українська еміграція налічувала ок. 20.000 душ. В часі між першою, а другою світовою війною їдуть до Аргентини не лиш хлібороби з метою набути землю, але й у далеко більшій мірі хліборобські робітники та робітники до різних підприємств: по лісодільнях мисла, трачках, соляних заводах, при будові залізниць і битих шляхів і т.п. Число українських емігрантів зросло тоді на 60 - 80 тисяч, а зараз сягає понад 100 тисяч душ.

Економічний розвиток українських емігрантів в Аргентині іде повільно, але робить постійний поступ; міліонерів вправді нема, але людей, що обертають сотнями тисяч є вже декілька.

Організаційне й культурно - національне життя стало розвиватись досить пізно і порівнюючи з життям в США і Канаді, розвинене досить слабо. Впливи організацій, церкви й газет не охоплюють навіть чотвертини всієї української еміграції, якої поважна частина розпорошена по чужих, а то й ворожих, організаціях.

Найстаршою українською організацією в Аргентині є товариство " Просвіта " основане в 1928 році в Буенос Айрес з декількома філіями на провінції, при якому діють теж драматичні гуртки, спортові товариства, хори і т.п. Другою організацією є Т-во " Відродження ", в якому згуртований більш активний елемент з політичним темпераментом. Для опіки над українськими емігрантами повстало було у 1932 р. в Буенос Айрес окреме Т-во " Опіки над емігрантами " - а підчас другої світової війни створено " Український Допомоговий Комітет ", акредитований при аргентинському Червоному Хресті, який ставить своїм завданням допомогу втікачам і депортованим українцям в Европі. Весною 1946 р. за почином цього комітету створено в Буенос Айрес " Обєднаний комітет українців Аргентини, Парагвай і Уругвай, якого ціллю є керівництво всіма справами української еміграції у названих державах.

Українська преса в Аргентині є репрезентована трьома, на жаль однакового змісту, тижневиками. Найстарший з них / виходить від 1928 р. / " Українське Слово " - являється органом Т-ва " Просвіта ", другий " Наш клич " є органом " Відродження ", а " Перелом " є органом Комітету аргентинських українців.

Українські робітничі товариства / кооперативні / мають -

летар".

Справа еміграції до Аргентини була дотепер дуже утруднена; аргентинська влада видає поодинокі дозволи на спроваджения близьких родичів, але це звязане з суворими формальностями, так, що дотепер мало хто міг на основі тих дозволів виїхати. У 1945 р. оснувався там окремий "Комітет співпраці з Европою", який користується опікою урядових чинників і має за завдання помагати в поселенні в Аргентині тим політичним емігрантам, які не можуть повернутись до своїх країв. Зі зміною правління / літом 1946 р./ покращали вигляди на іміграційні можливости головно для хліборобів і техніків, тому що новий президент Перон інтересувався питанням допливу свіжих імігрантів. Реальним доказом цього заінтересування є утворення т.зв. Етнографічного Бюра, якому доручено поробити всі технічні студії, потрібні нате, щоб дібрати відповідних емігрантів і розмістити їх та влаштувати як слід у краю. Вправді з точки зору аргентинського правління найбільше побажаними імігрантами є еспанці, італійці, ірляндці, німці, але можна з цілою певністю приняти, що деякий поважний відсоток словян, а зокрема українців, буде обнятий іміграційною політикою уряду.

З боку Українського Допомогового Комітету в Аргентині робляться старання в Аргентинській Дирекції Еміграції про впущення до Аргентини принаймеше 100 тисяч українських емігрантів - скитальців, але остаточно вирішення цієї справи затягається до часу вияснення юридичного становища скитальців і їх документації. З інформацій цього ж Комітету виходить одначе, що в Аргентині не буде дозволено ніякій національності оселюватися компактною масою. Справа імміграції до Аргентини відає Урядова Дирекція Еміграції в Буенос Айрес / адреса:

Dirección general de Immigración - Darsena Norte - Buenos Aires, Rep. Argentina /

Скільки є українців в краях Південної Америки

Тижневик " Українське Слово " , що виходить в Буенос Айрес /ч.32 від 10/XI 1946/ подає під повищим наголовком що слідує:

" Подати точно число української еміграції в краях Південної Америки є досить трудно, бо не мається на це точних офіціяльних даних, через те, що українці виїздили до них з паспортами чужих держав і після паспортів записували їм державну приналежність.

Знаємо одначе, що українська еміграція в Бразилії начислює понад 100 тисяч душ, в Аргентині є ок. 150 тисяч, в Парагваю 15 тисяч, а в

Уругваю понад 10 тисяч душ. Є рівнож українці в Чіле, Венецуелі, Болівії і Перу, одначе про них маємо дуже мало вісток.

Журнал " Християнський Вістник " подає, що в краях Південної Америки живе загально 5 міліонів словян, з того ок. 1 міліон українців.

- Іміграція до Швеції - / І.Д. ч. 38/

Недодавно проголошено в Штокгольмі, що Швеція потребує робітників і є готова впустити деяку обмежену скількість втікачів, які не мають можливостей повороту. Німці й балтійські народи є в загальному небажані й можуть бути допущені тільки у виїмкових випадках, коли йде про висококваліфікованих робітників, яких Швеція особливо пошукує.

Для переведення посиленої іміграції видаватимуться шведськими представництвами закордоном окремі формулярі. Подорож до Швеції мусітимуть іміграни самі сплачувати, а по приїзді на місце, відбувши кварантанну, будуть зараз спрямовані до праці.

П Р А В Н А О Х О Р О Н А

Подорожні документи для втікачів.

Як дуже реальною є приповідка, що " людина складається з душі, тіла і " паспорту " маємо нагоду не раз уже переконатися в тягу нашого кількарічного скитання. Особливо дошкульно відчуває брак відповідних подорожніх документів той, хто має якінебудь вигляди виїхати на постійне поселення і робить в цьому напрямі заходи й оформлення.

З наміром допомоги утікачам одержати документи, які сповняли б роль подорожнього паспорту, до його в нормальних обставинах виставляють адміністраційні власти, відбулась в часі між 8 - 15 жовтня 1946 в Лондоні окрема конференція " Міждержавного Комітету для втікачів " на якій заключено міждержавний договір про створення т.зв. подорожного документу для втікачів. Документ цей, до його виставлятиме країна тимчасового побуту втікача, має по своїй формі бути подібний до паспортів видаваних горожанам і має бути вистарчаючий до одержування віз на вїзд і виїзд. Пропозиції швайцарського делегата, щоб " Міждержавний Комітет для втікачів" виготовив однородний взірець такого документу і роздав його поодиноким державам - на жаль - не узгоднено. Документ має бути виставлений на час одного до двох років і управляє до повороту в тому ж самому часі до краю, що його виставив; у виняткових випадках може виставляча держава обмежити цю можливість повороту до трьох місяців від дати виставлення. Підставою такого вирішення про довший чи коротший речинець була думка, що втікачам, яким дозволено на постійний побут в якійсь державі, повинна бути дана можливість повороту до неї через цілий час важности документу, - натомість, втікачам, які є обовязані дальше еміґрувати, вистарчає з-правила можливість повороту в короткому, 3-місячному речинці.

Окремі постанови договору передбачають, що держави повинні безвастережно уділювати переїздні візи, коли втікач одержав вже вїздову візу країни, яка є цілю еміґрації.

Оплати за виставлення чи продовження документу не можуть бути вищі від оплат за державні паспорти.

Згаданий договір підписали покищо таких 14 держав : Аргентина, Бельгія, Бразилія, Чілі, Домінікана, Еквадор, Франція, Греція, [illegible]

бург, Голяндія, Швеція, Швайцарія, Великобрітанія, Венецуеля, а в найблищому часі мають його підписати ще Індії і Австралія; інші держави можуть кожночасно до цього договору приступити. Зединені Держави Північної Америки і Канада заявили, що вони визнаватимуть документи, виставлені іншими державами, але самі таких документів не виставлятимуть, через те, що на їхніх територіях втікачів нема.

Подорожній документ видаватиметься на відповідне прохання тим втікачам, які підлягають опіці Міждержавного Комітету для втікачів, якщо вони потребують такого документу для виїзду закордон з держави, в якій тимчасово перебувають. Дальшою передумовою є, щоби втікач був бездержавним, або фактично не мав охорони ніякого правління. Документи видаватимуться тими державами, які приступили до згаданого договору; вони в кожному поодиноку випадку рішатимуть, чи петент належить до тої групи втікачів, якими опікується Міждержавний Комітет.

З уваги на те, що комітет цей прийняв устійнену на засіданнях О.О.Н і її Ради ч.3 дефеніцію втікачів і обняв своїм мандатом ті всі категорії осіб, які згідно з постановами О.О.Н. підлягатимуть опіці нової організації / І.Р.О./ приняти належить, що не тільки втікачі в стислому значенні того слова, але взагалі всі переміщені особи, могтимуть одержувати подорожні документи.

Договір з 15.10.1946 не є дійсний одначе для тих втікачів, які на основі попередніх міжнародніх договорів можуть одержати т.зв. " нансенівський " документ.

Згідно з окремою постановою, згаданий договір починає діяти 90 днів після його підписання / тобто з днем 15 січня 1947 р./ Одначе по причині різних труднощів технічного порядку, терміну, від якого почнеться видача документів, не можна точно означити.

На маргінесі постанов цього договору зазначити треба, що доля втікачів в Австрії і Німеччині не є в цьому договорі зовсім точно зясована, особливо, коли взяти під увагу своєрідне " двоєвластя ", яке на тих теренах існує. Згідно постанов договору, подорожній документ має виставити державна влада краю тимчасового побуту петента, якщо дана держава підписала цей договір. З уваги на те, що Австрія не має дотепер повної суверенности, не може вона приступити до цього договору, а в консеквенції австрийські уряди не могтимуть виставляти таких документів. Приймаючи, що в цьому випадку компетенція переходить на окупаційні власти, наврапляємо на нові труднощі, принайменше, коли йде про американську окупаційну зону, через те, що правління З.Д.П.А. заявило,

що воно таких ~~таких~~ втікачів не має, а така заява є міродатна також для американських окупаційних чинників.

Практика найблищих місяців щойно покаже, в який спосіб реалізуватиметься в житті цей - в теорії дуже гарно подуманий - договір, що повинен би принести бодай деяке унормування правного становища скитальців.

КОМІТЕТ ОБОРОНИ ВТІКАЧІВ.

У Великобританії повстав " Комітет Оборони Втікачів " /"Refugees Defence Committee"/ з осідком в Лондоні (London S.W.1,5 Victoria Str.) Його президентом став лорд Галіфекс, а його заступником проф. Джілберт Меррі. До проводу цього Комітету входить ряд чільних особистостей, як нпр. відомий творець пляну суспільного забезпечення у Великобританії, лорд Беврідж і інші.

Завданням Комітету є охорона інтересів тих втікачів і Переміщених осіб / Д.П./ , які походять з Европи і які не можуть бути репатрійовані або побут яких до рідних країн міг би бути утруднений чи міг би становити небезпеку для них самих. Далі завданням Комітету є дбати, щоб у практиці були збережені засади пошанування прав людини, та щоб людина не була позбавлена основних свобід, про які згадує карта Обєднаних Націй.

Тимто Комітет підтримуватиме зносини з представниками емігрантів, щоб мати право виступати в їх імені, коли інтереси втікачів, чи переміщених осіб, були порушені. Комітет буде співпрацювати з усіми організаціями, що поставили собі подібні завдання, а передусім хоче співпрацювати з організацією, яка буде урядово покликана розвязати остаточно справу втікачів.

Комітет запобігатиме натискові на втікачів вертатись на батьківщину, допомагатиме тим, які бажають далі емігрувати та опікуватиметься далі переселеними, навіть після поселення їх на нових місцях. Комітет поставив собі за завдання не розглядати справ окремих осіб, натомість радше клопотатиметься справами певних груп втікачів, які потребували б допомоги.

Коли почне діяти " Міжнародна Організація Втікачів" / І.Р.О./

Згідно з постановами другого загального збору О.О.Н., що відбувався в Ню- Йорку в часі від 23.10 - 16.12 1946 нова " Міжнародна Організація Втікачів " / І.Р.О./ почне діяти тоді, коли принаймеше 15 держав зголосять свою співпрацю і зложать 75 % бюджету на кошта діяльности Комітету. Коли 8 держав підпишуть статут / що вже міжчасі сталося / буде утворена підготовча комісія, яка має зарочаткувати діяльність і скликати перший загальних збір держав - членів.

Згідно з найновішими відомостями, таку комісію уже покликано до життя і вона має д днем 1 лютня 1947 почати діяти в Женеві.

ЗАХІДНІ УКРАЇНЦІ ОФІЦІЙНО ПОЗБАВЛЕНІ ПОЛЬСЬКОГО ГОРОЖАНСТВА.

В офіціозі УНРРА - "UNRRA Team News" з 15.11.1946 ч. 23 стр. 8 появилося офіційне оголошення такого змісту:

" Польща устійнює громадський статус / державну приналежність/ українців і фольксдойчів. УНРРА в Польщі отримала від польського уряду таку заяву, яка виясняє позицію Польщі відносно питання репатріяції осіб української національности і фольксдойчів:

1/ горожани української народности, які проживали на теренах відступлених Польщею Україні і які мали польське горожанство до 1939 р., мали його тому, що жили давніше в межах польської держави. Після того, як дотичні території були включені до українських територій / договором з 16.8.1945/ ратифікованим в Москві дня 13.1.1946 - прим. Ред. / ці горожани втратили польське горожанство і не підлягають репатріяції. Ця справа була устійнена договором. Українці, які живуть під цю пору у кордонах Польщі, підлягають обовязкові репатріяції на Україну. З другої сторони всі поляки зберігають польське горожанство і підлягають обовязкові репатріяції.

2/ У випадку мішаних польсько - українських подруж голова родини вирішує про горожанство членів родини. Якщо голова родини поляк, його родина польська і має бути репатрійована до Польщі. Якщо голова родини українець, члени родини є українські горожани і, як такі, не підлягають обовязкові репатріяції до Польщі. Винятки допускаються, коли ціла родина вихована в польському дусі". / Подано за " Укр. Трибуною ", Мюнхен. 23/I 47 ч. 4/28/ Рік II. /

Наведена вище заява польського уряду вводить ясність у незвичайно оспорювану дотепер проблему горожанства західних українців. Вправді вона нічого не говорить про те, чи західні українці стали автоматично горожанами УСРР, але в тій матерії рішають загальні закони про набуття горожанства, згідно з якими скитальці з Західньо - українських земель в ніякому разі не можуть бути трактовані, як горожани УСРР. Беручи до уваги, що згідно з загально принятими засадами горожанство набувається:

а/ через народження
б/ через надання державою
в/ дорогою опції, а евентуально
г/ при одруженні/ жінки/

ствердити мусимо, що ніодин з названих способів набуття горожанства не заіснував у відношенні західньо - українських скитальців до УСРР. Всі вони при народженні були або горожанами бувшої австрійської монархії або бувшої польської республіки, а факт відступлення західньо - українських земель двостороннім договором поміж Польщею і УСРР не має ніякого юридичного значення для осіб, що в тому часі не жили на відступленій території. В нормальних обставинах залишається в таких випадках / відступлення території/ за населенням тої території право опції / право вибору/ і то тільки відносно осіб, які в означеному часі на даній території фактично живуть.

Зрештою, право опції, так само як і надання горожанства, звязане з бажанням заінтерисованої особи набути предметне горожанство / в цьому випадку УСРР/ виявленим недвозначно і вповні добровільно та спертим на такому проханню, актом держави.

Ні одної, ні другої передпосилки в цьому випадку нема й тому сам факт втрати б. польського горожанства немає ніякого впливу на набуття якогонебудь іншого горожанства.

Втративши б. польське горожанство і не набуваючи ніякого іншого, стають західні українці бездержавними, тому що вони не мають охорони ніякого державного правління. Належить сподіватись, що тепер, після вияснення офізійного становища польського уряду, не буде вже ніяких перешкод до визнання західних українців бездержавними - покликаними до цього міждержавними установами / Міждержавний Комітет - І.Р.О./ і що нарешті також ця сторінка життя скитальців стане ясно оформленою.

Що таке ЮНЕСКО.

" Юнеско "/ United Nations Educational Scientific Organisation/ Виховна Наукова і Культурна Організація Обєднаних Націй/ є одною із спеціяльних організацій О.О.Н. / такими є також "FAD" - Food and Agricultural Organisation організація прохарчування і рільництва," ILO= International Labour Organ/ Міжнародна Організація Праці й інші/ якої завданням є міжнародна співпраця в ділянці культури і виховання та науки і мистецтва.

Думка про потребу міжнародної співпраці на відтинку інтелектуальному і духовому не нова; вже в статуті б. Ліги Націй потреба такої співпраці була зафіксована в одному з артикулів на основі якого створено в р.1924 " Інститут інтелектуальної співпраці " з осідком в Парижі, який в часі між двома світовими війнами - мимо постійних фінансових труднощів - проробив чималу роботу.

Підчас другої світової війни еміграційні уряди різних держав, що знайшли пристановище в Лондоні, мали нагоду частіше зустрічатися і обмінюватись думками про будучий повоєнний лад і міжнародну співпрацю. З кінцем 1942 р. повстала в той спосіб в Лондоні постійно діюча " Конференція алянтських міністрів виховання ", яка проіснувала аж до закінчення війни в травні 1945 р.

В міжчасі також в Америці, після створення / в листопаді 1943 р/ організації УНРРА для господарської відбудови звільнених алянтами країн, повстала думка створити аналогічну організацію на відтинку інтелектуальному, з тою ціллю, щоби знищеним війною державам якнайскорше допомогти у відбудові їхніх шкіл, бібліотек, лябораторій і т.п.

Весною 1944 р. вислав був американський департамент стану пятичленну комісію американських науковців для навязання контакту із згаданою лондонською " Конференцією алянтських міністрів виховання ". Співпраця американської делегації з лондонською " Конференцією " тривала цілий рік і довела до нагромадження в Лондоні величезних бібліотек та інших наукових приладів, які з Лондону пересилано до різних европейських держав в міру звільнення їх зпід німецької окупації.

Коли весною 1945 р. скликана була до Сан Франціско конференція для випрацьовання статуту О.О.Н. " Конференція алянтських міністрів виховання " і американська делегація вчених висунули думку створення постійної міжнародної " Комісії студій для проблем виховання і культури ", яка мала б свою юридичну підставу існування в статуті О.О.Н.

Після прийняття і ратифікації та введення в життя статуту О.О.Н. - " Конференція алянтських міністрів виховання " скликана була за посе-

ництвом Уряду Великобрітанії на листопад 1945 р. до Лондону окрему міжнародну конференцію, на якій - спираючись - на постановах статей 18 б і 57 Статуту О.О.Н. вирішено створення міжнародної організації, знаної сьогодні під скороченою назвою " Юнеско "; день 16 листопада 1945 , в якому представники 44 держав підписали міжнародну конвенцію в цій справі, вважається датою повстання Юнеско.

На тій першій конференції покликано до життя підготовчу комісію, яка мала занятись скликанням першого загального збору нової організації після остаточної ратифікації і введення в життя ухваленого статуту Юнеско, - а рівночасно устійнено, що осідком тої організації буде Париж, в якому французький уряд віддав до розпорядимости нової організації готель " Маєстік ", називаний сьогодні " Домом Юнеско ". Підготовча Комісія на свойому першому засіданні вирішила, що одним із підставових завдань Юнеско буде поборювання неписьменности в цілому світі.

Коли в дні 18 вересня 1946 р. вплинула остання ратифікація потрібна для надання правної сили підписаній 16 листопада 1945 конвенції - скликала підготовча комісія на день 19 листопада 1946 до Парижа перший загальний збір держав - членів. Предсідником того загального збору був знаний французький політично - громадський діяч Леон Блюм. В дні 7 грудня 1946 р. обрано постійним президентом Юнеско з терміном урядування на 2 роки Др. Джуліяна Гакслея, визначного англійського вченого - біолога. Програма діяльности Юнеско обіймає проблеми: навчання у всіх його видах, природничих і суспільних наук, як теоретичних так й практичних, мистецтва, музики і літератури, філософії і гуманістичних наук, бібліотек, музеїв, справ видавничих, радія, фільму і телевізії, виміни студентів, професорів і науковців, книжок, фільмів і творів мистецтва, виміна наукових здобутків, інформацій і т.п. Організація плянує викорінити в цілому світі неписьменність, створити кращі можливості навчання в краях науково занедбаних, усунення всіх перешкод для свобідного поширювання творів думки і духа та створення передумов до якнайтіснішого міжнародного зближення на цьому полі.

Совєтський Союз - а тим самим і Україна - не приймають участі в діяльності Юнеско.

З чужих видань:

В ОБОРОНІ БЕЗДЕРЖАВНИХ.

Нещодавно появилась в Парижі книжка о. Глястерга п. н. "В пошукуванні батьківщини " A la Recherche d'une Patrie " Editions Réalité- Paris,46 яка грунтовно обговорює всі актуальні питання, що дотичать емігрантів, втікачів і бездержавних. Автор, який стоїть у проводі одної з чужинецьких організацій у Франції/Centre d'orientation sociale des Etrangers/ з великим знанням справи і з великою відвертістю також по відношенні до державних і понад - чи між - державних інституцій, обговорює у I частині своєї книжки всю міжнародню проблематику втікачів, бездержавних, обстоюючи гарячо видвигнену у 1945 р. в Женеві думку про потребу міжнародньої конвенції в тій справі, обороняючи прінціп, що ніодин втікач не може бути в який - небудь спосіб приневолений повертати до цього краю, до якого він іти не хоче. Підкреслює автор, що для розвязки проблеми втікачів, емігрантів і бездержавних не треба ніякої нової державної чи міждержавної організації, якщо держави, що підписали Карту Оєднаних Націй будуть готові обстоювати як слід свої підписи на цьому документі, який, як відомо, говорить, що усім людям в усіх краях має бути забезпечене життя свобідне від страху і нужди.

Частина II книжки присвячена проблематиці емігрантів у Франції.

Було б побажаним, щоб наші еміграційні круги у Франції подбали про переклад і видання цієї вартісної книжки на українській мові.

Тій самій проблематиці присвячена брошура К.Г.З. Сольнемана п. н. " Світовий Союз Бездержавних а Ти ", видана нещодавно в видавництві Кутт Зубе - Гмінден,/KHZ. Solneman " Der Weltverband der Staatenlose und Du"/ з тою основної різницею, що брошура ця має характер чисто пропагандивний без глибшого аналізу заторкнутих проблем. Нотуємо її появу тільки для цього, щоб вкааати, що проблема емігрантів, втікачів і бездержавних є сьогодні полем, на якому ростуть, мов гриби по дощі, всякі проекти і ідеї, часто дуже далекі від реалізму.

AUG 24 1968